

фахівці в галузі права, зареєстровані як підприємці. Це не стосується лише захисту в кримінальних провадженнях, який мають право здійснювати згідно чинного КПК лише адвокати.

Важливим кроком в цьому напрямі можна назвати включення до Конституції України ст.131-2, в якій зазначено, що виключно адвокат здійснює представництво іншої особи в суді, а також захист від кримінального обвинувачення.

Однак знову ж таки, Конституцією передбачені винятки з цього положення: в ч.4 ст. 131-2 передбачено, що Законом можуть бути визначені винятки щодо представництва в суді у трудових спорах, спорах щодо захисту соціальних прав, щодо виборів та референдумів, у малозначних спорах, а також стосовно представництва малолітніх чи неповнолітніх осіб та осіб, які визнані судом недієздатними чи дієздатність яких обмежена (Конституція України: прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року // Відомості Верховної Ради України. – 1996.– № 30).

На підставі узагальнення проблем, які виникли у 2012 р. і по сьогоднішній день під час реалізації Закону «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», необхідно направити в парламент пропозиції щодо змін до соціального захисту адвокатів, особливо гострим є питання пенсійного забезпечення.

Отже, можна зробити висновок, що інституційний розвиток можна назвати одним з головних принципів подальшого реформування української адвокатури, серед яких також слід відзначити єдність адвокатських об'єднань у рамках всієї держави, організацію взаємовідносин з органами державної влади на основі партнерства, реформування інституту адвокатури в рамках вже існуючих міжнародних принципів і стандартів як в галузі надання юридичної допомоги, так і в області адвокатської діяльності, позиціонування адвокатури як незалежної самоврядної організації, підпорядкованої інтересам не держави, а суспільства і спрямованої на забезпечення положень ст. 59 Конституції України, а саме, на надання професійної правничої допомоги.

**Сметанюк О.В.**

*студентка 5-го курсу факультету цивільної та господарської юстиції  
Національного університету «Одеська юридична академія»*

## **РОЛЬ АДВОКАТУРИ УКРАЇНИ В СУЧАСНІЙ ПРАВОВІЙ ДЕРЖАВІ**

Актуальність даної теми зумовлена тим, що сучасний етап розвитку українського суспільства, вимагає вдосконалення організації та функціонування такого важливого інституту громадянського суспільства як адвокатура. Докорінно змінилося ставлення до прав і свобод людини і громадянина. Важливою умовою формування правової держави і громадянського суспільства є вдосконалення судового захисту прав і свобод громадян і організацій.

Правова допомога у наукових працях вивчалася різними науковцями, зокрема, такими вченими, як: О. А. Банчук, Є. Ю. Бова, Т. В. Варфоломєєва, Л. Г. Глущенко, Л. В. Іванцова, К. С. Пашенко, М. В. Стаматіна та ін.

Розбудова правової держави неможлива без створення гарантій для захисту прав людини, без забезпечення механізму функціонування демократичного інституту, яким є адвокатура.

Сьогодні в Україні одним із важливих факторів формування і існування правової держави виступає правова захищеність громадян, забезпечення для них максимальних можливостей щодо реалізації й захисту належних їм прав, свобод і законних інтересів.

Загальноприйнятою в юриспруденції є позиція, згідно з якою забезпечити надійний захист прав та свобод людини і громадянина може лише судова система, яка діятиме винятково на засадах визначених Конституцією: законності; рівності всіх учасників судового процесу перед законом і судом; гласності судового процесу; змагальності сторін; додержання презумпції невинуватості в умовах незалежності і недоторканності суддів є відкритою, демократичною і справедливою. Інститут адвокатури дозволяє всебічно представити та захистити права та законні інтереси сторін. Конституція України гарантує кожному право захищати свої права і свободи від порушень і протиправних посягань шляхом оскарження в суді рішень, дій чи

бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб та інших форм порушення прав і свобод людини і громадянина.

Стаття 59 Конституції України закріпила право кожної людини і громадянина на правову допомогу, зокрема і безоплатну. Саме для забезпечення права на захист від обвинувачення та надання правової допомоги при вирішенні справ у судах та інших державних органах в Україні діє система органів адвокатури (Конституція України : Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/ 96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141).

Реалізація цього положення встановлюються у Законі України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» від 05.07.2012 р., в інших законодавчих актах України та у статутах адвокатських об'єднань. У зазначених документах встановлено, що адвокатура України це недержавний самоврядний інститут, що забезпечує здійснення захисту, представництва та надання інших видів правової допомоги на професійній основі, а також самостійно вирішує питання організації і діяльності адвокатури в порядку, встановленому цим Законом. В юридичному середовищі довгий час тривали дискусії про роль і місце інституту адвокатури в механізмі держави. Однозначно це питання було вирішено Л. В. Тацій, яка в своєму дисертаційному дослідженні обґрунтувала позицію про недоцільність віднесення адвокатури ні до системи органів юстиції, ні до політичної системи, ні до державних установ, оскільки це суперечило б принципу незалежності. Адвокатура, на її думку, вважається інститутом громадянського суспільства, який є не лише об'єднанням професіоналів-юристів, а й правозахисною інституцією, яка реалізує свої повноваження у тісній взаємодії з органами юстиції – судовими установами, органами нотаріату, реєстрації актів громадянського стану, державної виконавчої служби, судово-експертними установами та іншими державними і недержавними установами. Подібне віднесення адвокатури до інституцій громадянського суспільства покладає на останню додаткові функції по захисту прав і свобод людини і громадянина в такому суспільстві (Тацій Л. В. Юридична природа адвокатури в системі захисту прав і свобод людини і громадянина : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.01 «Теорія та історія держави і права; історія політичних і правових вчень» / Л. В. Тацій. – Харків, 2008. – С 20).

Важливим моментом є прийняття Закону України «Про безоплатну правову допомогу» від 08.07.2011 року. Так, в статті 3 вказаного закону передбачено, що право на безоплатну правову допомогу – гарантована Конституцією України можливість громадянина України, іноземця, особи без громадянства, у тому числі біженця, отримати в повному обсязі безоплатну первинну правову допомогу, а також можливість певної категорії осіб отримати безоплатну вторинну правову допомогу у випадках, передбачених вказаним законом, що є дуже прогресивним кроком по забезпечення права на належний і професійний захист своїх прав і свобод (Про безоплатну правову допомогу: Закон України від 08 липня 2011 р. № 3460-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 51. – Ст. 577).

Отже, можна дійти висновку, що розбудова правової держави неможлива без належного функціонування правових інститутів, діяльність яких полягає у захисті прав і свобод людини. Важливим напрямком реформування інституту адвокатури є приведення чинного законодавства у відповідність до міжнародних норм та стандартів. Необхідною умовою формування правової держави і громадянського суспільства є вдосконалення захисту прав і свобод громадян і організацій. Адвокатура, не є правоохоронним органом, однак діяльність цього недержавного об'єднання безпосередньо пов'язана із правоохоронною діяльністю. За своєю природою це один з інститутів демократичного суспільства, оскільки виконує найважливішу громадянську функцію – захист прав і законних інтересів громадян і юридичних осіб. Однією з умов участі формування громадянського правового суспільства в європейських структурах є побудова системи адвокатури, що відповідала б новим суспільно-політичним та економічним реаліям, а також створення законодавства, норми якого відповідали б моделі демократичного правового інституту адвокатури. Свідченням того, що адвокатурі належить чільне місце серед юридичних засобів захисту прав людини є те, що на 8-му Конгресі ООН було прийнято спеціальний документ: «Основні положення про роль адвокатів», який став найважливішим міжнародно-правовим актом регулювання адвокатської діяльності.